

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

MEPUTSO

TLHAHLOBO TŠA NGWAGA KA NGWAGA TŠA BOSETŠHABA 2014 MPHATO WA 3 SEPEDI LELEME LA GAE MOLEKO

MEPUTSO: 40

NAKO: IRI E 1

PROFENSE _____

SELETE _____

SEDIKO _____

LEINA LA SEKOLO _____

NOMORO YA EMISI (dijiti tše 9)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

MPHATO (mohl. 3A) _____

SEFANE _____

LEINA _____

BONG (✓)

MOŠEMANE

MOSETSANA

MATSWALO

C	C	Y	Y	M	M	D	D
---	---	---	---	---	---	---	---

Moleko wo o na le matlakala a 12 go sa balwe letlakala la mathomo.

Ditaelo go morutwana:

1. Bala ditaelo le dipotšišo ka moka ka kelohloko.
2. Arabela dipotšišo ka moka godimo ga letlakala le.
3. Morutiši o tla go hlahla ka go araba mehlala pele o ka tšwela pele ka go ngwala moleko.
4. Nako ye e beilwego go araba moleko wo ke metsotso ye 60 .

Mehlala

1. Ageletša tlhaka ya karabo ye e nepagetšego.

Dikgomo di re fa ...

A borotho.

B maswi.

C jemo.

D teye.

O kgonne ge o ageleditše tlhaka ya B.

2. Ageletša madiri.

Mošemane o a sepela, eupša mosetsana o a kitima.

O kgonne ge o ageleditše mantšu a: 'sepela' le 'kitima'.

3. Swaya (✘) ka gare ga lepokisi le le nepagetšego.

Letšatši le re fa ...

meetse.	
di jo.	
lesedi.	✘
moya.	

O kgonne ge o swaile (✘) ka gare ga lepokisi le le lebanego le 'lesedi'.

4. Mafoko a a latelago a re botša ka mokgwa wo re hlapago meno a rena ka gona.

Nomora mafoko a a latelago ka lepokising ka 1-4 go bontšha tatelano ya maleba ya go hlapa meno.

Thapiša poratšhe ya meno.	
Tšokotša legano.	
Gohla meno.	
Bea sesepe sa meno godimo ga poratšhe.	

O kgonne ge o arabile ka tatelano ye e latelago: 1, 4, 3, 2.

Mo molekong o tla araba dipotšišo tše dingwe tša go swana le tše o šetšego o di arabile.

Moleko o thoma letlakaleng le le latelago.

Bala kanegelo gomme o arabe dipotšišo 1-6.

"Ke nyorilwe," Tšhošwane ya bolelela godimo.

"O reng o sa nwe meetse kua nokeng?" gwa kuruetša Leeba le le kgauswi le mohlare kua sethokgweng. "Hlokomela o se wele ka gare."

Tšhošwane e ile ya kitimela nokeng go nwa meetse. Ka potlako go ile gwa tšubutla moya gomme wa wišetša Tšhošwane ka gare ga meetse.

"Thušang!" gwa goelela Tšhošwane. "Ke kgangwa ke meetse!"

Leeba le ile la nagana ka pela gore le phološe Tšhošwane. Leeba le ile la roba kala ya mohlare. La fofela ka nokeng la lahlela kala ka meetseng. Tšhošwane ya namela kala ya tšwa ka meetseng e bolokegile.

Ka morago ga matšatši a mabedi Tšhošwane e ile ya bona motsomi a bea molaba wa go tanya Leeba. Tšhošwane e ile ya nagana ka pela gore e phološe Leeba, ya namela leotong la motsomi ya mo loma kokoilane.

"I joo!" gwa goelela motsomi. Leeba le rile go kwa gore motsomi o a goelela la fofela godimo ga mohlare go yo iphihla.

[E tsopotšwe go tšwa kanegelong ya nnete ya anegwa ke Ann McGovern]

1. Ngwala hlogo ya kanegelo.

.....

2. Ageletša tlhaka ye e lebanego le karabo ye e nepagetšego.
Baanegwathwadi ba kanegelo ye ke ...

- A Tšhošwane le Tlou.
- B Tšhošwane le Legotlo.
- C Tšhošwane le Leeba.
- D Tšhošwane le Ngwana.

3. Swaya (✕) ka gare ga lepokisi le le nepagetšego.
Tšhošwane le Leeba di be di dula kua ...

thabeng.	
sethokgweng.	
ntlong.	
sehlageng.	

4. Laetša tatelano ye e nepagetšego ya ditiragalo go tšwa kanegelong.
Nomora mafoko 1-4 ka mapokising ka tatelano ya maleba.

"O reng o sa nwe meetse kua nokeng?"	
Leeba le fofetše ka meetseng la lahlela kala.	
"Thušang!" gwa goelela Tšhošwane. "Ke kgangwa ke meetse."	
"Ke nyorilwe," gwa bolela Tšhošwane.	

5. Ke ka lebaka la eng Tšhošwane e ile ya loma motsomi kokoilane?

Tšhošwane e lomile motsomi kokoilane gobane

.....
.....
.....
.....

6. Naa o nagana gore Tšhošwane le Leeba di bile bagwera? Lebaka?

Ke nagana gore Tšhošwane le Leeba.....

.....
.....
.....

7. Lebelela seswantšho o arabe dipotšišo 7.1 le 7.2.

7.1. Ageletša tlhaka ya go lebana le karabo ye e nepagetšego.
Lebenkele le bapatša ... ka thekišo ya fase.

- A tšhukudu
- B diaparo
- C diruiwaratwa
- D di jo

- 7.2. Swaya (✘) ka gare ga lepokisi le le nepagetšego.
Phoofolo ye e sa rekišwego lebenkeleng la diruiwaratwa ke ...

tšhwene.	
mmutla.	
katse.	
hlapi.	

8. Bala:

- 8.1. Lehlaodi le hlaola batho goba dilo. Ageletša mahlaodi a **mabedi** lefokong.
Tlou ye kgolo e tšhela tšhwene ya go seleka ka meetse.
- 8.2. Leina ke lentšu le le reelwago motho goba selo. Ageletša maina a **mabedi** lefokong.
Re etela boemakepe le boemaf ofane.
- 8.3. Lekopanyi ke lentšu le le kopanyago mantšu goba mafoko. Ageletša lekopanyi le **tee** lefokong le lengwe le le lengwe.
a. Ditšhošwane di rata swikiri gomme di rata le meetse.
b. Dikatse di rata maswi eupša ga di rate ditokomane.

9. Ngwalolla mafoko ka ...

9.1. lebaka la lebjale.

Ditšhwene di nametše mohlare wo motelele wa dipanana.

.....
.....
.....

9.2. lebaka la lebjale.

Tau e tšhošitše legotlo le lennyane.

.....
.....

9.3. lebaka le lefetilego.

Lepogo le kitimiša phala.

.....
.....

9.4. lebaka le lefetilego.

Mohlape wa dikgomo o tshela noka.

.....
.....

10. Lebelela diswantšho gomme o f'eleletše lef'oko.

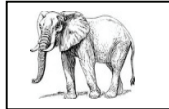
10.1 Kgogo e beela

.....

10.2

.....

ke phoof'olo ye kgolo.

10.3 Mma o timeditše

.....

11. Ngwalolla maf'oko. Šomiša tlhaka tše kgolo le maswaodikga lef'okong le lengwe le le lengwe.

11.1 kubu e dula ka meetseng

.....
.....

11.2 dikgomo di re f'a eng

.....
.....

11.3 Go reng batho ba bolaya ditšhukudu ditlou le ditau

.....
.....

12. Tlatša dikgoba tše di latelago ka mantšu a a nepagetšego.

12.1. Bašemane ba nametše pere.

Mošemane ..... pere.

12.2. Kgomo e fula nageng.

Dikgomo ..... nageng.

13. Bala tafola gore o arabe dipotšišo 13.1-13.3.

Senamelwa sa go ya sekolong					
Leina	Mošupologo	Labobedi	Laboraro	Labone	Labohlano
Menzi	pese	pese	thekisi	pese	setimela
Ben	thekisi	pese	thekisi	setimela	setimela
Lebo	setimela	thekisi	pese	pese	setimela
Mokone	pese	thekisi	pese	pese	setimela

13.1. Ka Mošupologo Menzi le Mokone ba sepela ka pese.

Ke letšatši lef e leo bobedi b ja bona bo sepelago ka pese gape?

.....

13.2. Go na le letšatši le barutwana ka moka ba šomišago senamelwa se tee. Naa ke senamelwa sefe?

.....

13.3. Ka Labone, Ben o sepela ka setimela eupša Lebo o sepela ka

.....

14. Bala keraf o gomme o arabe dipotšišo 14.1. le 14.2.

Projeke ya diphoofolo					
Nomoro ya diphoofolo	8				
	7				
	6				
	5				
	4				
	3				
	2				
	1				
		ditšhwene	dithutlwa	ditau	ditlou

14.1. Ageletša tlhaka ye e lebanego le karabo ye e nepagetšego.

Bapetša dinomoro tša diphoofolo. Ke phoofolo efe yeo barutwana ba e ratago kudu?

- A ditlou
- B ditšhwene
- C dithutlwa
- D ditau

14.2. Ageletša tlhaka ye e lebanego le karabo ye e nepagetšego.
Nomoro ya ditlou e feta ya ditau ka tše kae?

A 3

B 1

C 7

D 2

15. Ngwala temana e **tee** ya mafoko a 8 ka Bagwera. Šomiša maswaodikga, popopolelo le mopeleto wo o nepagetšego. O se ke wa nomora mafoko a gago.

Bagwera

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PALOMOKA: 40